

Postimehes 1913 ilmunud kirjasaatja „Koolipoiss asundusest” kiri Estonia külast. Taga-Kaukaasia: Abhaasia: Estonia. Põllutöö. Viinapoe avamine Estonias (1909) ja sulgemine (1913). Aiandus, puuvilja kasvatamine ja kaubatamine. Puuviljakaubanduse probleemid. Kaubandusühisuse asutamine. Estonia mänguselts ja uue seltsimaja ehitamine Estoniasse. Estonia kaheklassiline kool ja palvemaja. Kooliõpetajad V. Soovik ja J. Pääsuke. Lähedal vene külas asuv ministeeriumikool. Haridusolud. Ajalehtede lugemine. Asunike varanduslik olukord, toredad elamud. Digiteeris A. Aule, kirjaviis muutmata.

Postimees (nr. 40), 16. veebruar 1913, lk. 6

Suhumist, „Estonia” asundusest. Paar sõna „Estonia” asunikkude põllutööst, wiljapuu aedadest, waimu ja seltsi elust. Põllutöö on „Estonias” ja üleüldse Suhumi ringkonnas madalal järjel, sest et asunikud põllutöö peale suurt rõhku ei pane; maa pärisrahwas aga harib põldu wanal wiisil, mis sellest tuleb, et muud midagi põlluharimisest ei tea, kui seda, mis ta esiwanematest on omandanud; pealegi on maad wähe: 3—10 dessatini, mis eestlastel kõik enamaste wiljapuuadade all on. Maa pärisrahwas elab kohati kroonu ja kohati mõisnikkude maade peal. Kõige rohkem külwatakse Türgi nisu, mis siin maakonnas kõige rohkem wälja annab, peale selle külwawad weel mõned nisu ja rukist, enamaste kehwaremate kohtade peale, kus Türgi nisu wähe wälja annab. Niisama kaswatawad mõned puuwilla, ja peaaegu igal peremehel on oma maa lapike, kus linu kaswatakse, millest siis talwel häid tööpüksi jne. walmistakse. Kiwistikude peal kaswawad wiinapuud, millest peremehed sügisel head weini (põõsa marja wett) walmistawad. 1909. a. awasid „Estonia” küla peremehed „duhani” (wiinapoe), kust igaüks wõis kõiksugu jookisid saada, mis aga mitmesuguste segadusete pärast 1913. a. algusel kinni pandi ja selle asemele riidepood sisse seati, mille järele iseenesest mõista joomine „Estonias” wähenema hakkab. Mis wiljapuuadadesse puutub, siis peab ütlemä, et nad wäga heas korras on, mis kõik sellest tuleb, et maa nende jaoks kohane on, ja pealegi mere udu wäga harwa wiljasaaki rikub, sest et asundus merest 5 wersta kaugusel seisab. Kõige rohkem kaswatatakse asunduses persiku puid, peale selle weel õuna, pirni ja ploomi puid. Kõige rohkem rõhku pandakse praegusel ajal persiku puude peale, mida igal peremehel suurel hulgal on. Mõnedel rikkamatel peremeestel on suured wiljapuu aiad, kus mitu tuhat puud kaswawad. Wili, omast aiast ja wahel ka ostetud, saadetakse omal nimel wälja tähtsamatesse kaubalinnadesse, nagu: Peterburi, Moskwa, Kiiewi jne., kus ta 5—10 rubla puud wälja müüakse. Puuwilja müümise läbi on „Estonia” küla peremeeste jõukus märksa tõusnud ja mitmed on juba tuhandete omandajateks saanud. Puuwilja hinnad hakkawad ikka aasta aastalt wähenema, mis sellest tuleb, et puuwilja wastuwõtjad (komissionärid) rohkem oma taskuid täidawad. Wahelkauplemise ärakaotamiseks walisid „Estonia” küla peremehed oma seast läinud aastal komisjoni, kes seda asja harutab ja mitmesuguseid abinõusid wahelkauplemise halbtuse vastu käsile tahab wõtta. Peale selle komisjoni awasid „Estonia” küla peremehed ühes teiste Eesti

asunduste peremeestega „Kaubanduse-ühisuse”, kes arwatawaste weebruari-kuus Suhumis ühisuse poe käima paneb; selle peale waatamata et mitmed Suhumi linna ärimehed selle wastu töötawad. Niisama ehitab praegu „Estonia” „Mängu selts” omale uut seltsimaja wana asemele, mis 1911. aastal suure lume ajal alla langes.

Paar aastat tagasi lõpetasid „Estonia” küla asunikud weel 2-klassilise kooli ja palwemaja ehitamise ära, kus küla lapsed praegu haridust saawad, kooliõp. herra W. Soowiku ja koolipr. J. Pääsukese juhatusel. Peale selle käiwad weel mitmed koolilapsed ministeriumikoolis, mis lähedal olewas Wene külas on. Siiski peab kahjatsema, et „Estonia” küla peremehed oma lapsi palju ei koolita, selle peale waatamata, et koolitamiseks jõudu küllalt on. Wäga wähe on neid peremehi, kes oma poegi Suhumi linnakoolis ehk kusagil mujal koolitawad. Aga päris teistsugune pilt paistab meile silmi, kui meie pärismaalaste peale waatame: nende seas leidub elanikka, kes oma poegi palju suuremalt koolitawad ja nimelt Suhumi linna reaalkoolis ja mujal seminarides, mille heaks wanemad mõnikord ka wõi wiimase lehma ära müüwad ja maa wälja rendiwad, et aga pojad ülewal nimetatud koolid ära lõpetaksid. Nüüd pöoran jälle eestlaste poole tagasi ja pean ütleva, et algharidus eestlaste seas ikkagi kõrgemal astmel seisab kui pärismaalaste keskel, sest et asunikkude seas wäga wähe neid on, kes lugeda ei oska. Peaaegu igal peremehel käib ajaleht (mõnel kaks, kolm), mis lugejate silmaringi laiendawad. Mis waranduslisesse seisukorda puutub, siis peab ütleva, et „Estonia” küla peremehed praegu kõigist teistest asunikkudest ja pärismaalastest ees on. Siin leidub palju toredaid kiwimajasid parkett-põrandatega, mille omanikud 30 aastat tagasi mullast põrandatega onnides elasid.

„Koolipoiss” asundusest.